

[ce-pracyuye-u-sviti.](#)

3. Бабенко А.В. Як заробити на промислових відходах. *Економіка*. 2020. № 1. URL: <https://re-solutions.com.ua/yak-zarobyty-na-promyslovyh-vidhodah/> .

4. Берлінг Р.З., Данилович Т.Б. Проблеми функціонування системи управління відходами в Україні і шляхи її удосконалення. *Бізнес. Економіка*. 2012. № 552. С. 344-349.

УДК: 338.2

ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Марченко К.Ю.

kat162marchenko@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Д. Моторного

Науковий керівник: к.е.н. Захарова Н.Ю.

Пандемія коронавірусу дуже сильно вплинула на ділову активність населення в усьому світі. Тисячі підприємств змушені були зачинитися, припинити свою діяльність через світову кризу. Для українських підприємців ця ситуація значно ускладнила й без того непросту економічну ситуацію. Соціально-економічне опитування ООН показало, що майже як у 90% домогосподарств скоротилися доходи, а при наймі у половини населення один член сім'ї втратив роботу [1].

Усі стикнулися з переліком проблем та перешкод в розвитку свого бізнесу – падіння попиту на товари та послуги, скорочення об'ємів виробництва, проблеми з транспортуванням працівників через закриття громадського транспорту, отримання державної допомоги тим підприємствам, які вимушені були взагалі припинити роботу через політику держави щодо стримання розповсюдження вірусу.

Влітку 2020 року Аналітичний центр економіко-правових досліджень та прогнозування Федерації роботодавців України за підтримки Міжнародної

організації праці провів опитування підприємств, метою якого було отримати інформацію щодо роботи бізнесу в умовах пандемії «з перших рук», задоволеність заходами, які пропонуються владою, а також потреби та бачення перспектив щодо подальшого розвитку та існування [2].

Участь в опитуванні взяли 121 підприємство України, на сторінці Федерації у Фейсбук. За типом власності переважна більшість респондентів біли приватними підприємцями (83%), які задіяні в наступних сферах діяльності – машинобудування і металообробка, транспортні послуги, будівництво, металургія та торгівля. Майже половина з них працює в умовах карантину частково, менша частка – дистанційно, або взагалі не працює. Проте лише 11% змушені були звільняти працівників через брак коштів.

Оцінюючи міцність роботи підприємств в період пандемії коронавірусу можна стверджувати, що третина опитаних зможе витримати від 2 до 3 місяців. Майже п'ята частина вважає, що їхній бізнес протримається лише від 1 до 8 тижнів, тоді як ще одна п'ята частина сподівається на життєдіяльність бізнесу строком від 3х до 6ти місяців. Тільки на 6% опитаних коронавірус не вплинув. План забезпечення на подальшу роботу мають лише 47% опитуваних, що свідчить про невизначеність та непорозуміння стосовно майбутнього бізнесу.

За для безпечного ведення бізнесу в умовах карантину та з метою запровадження обов'язкових умов щодо створення нешкідливих умов праці, підприємці мають задовольнити потреби працівників у засобах індивідуального захисту та дезінфікуючих засобів. За оцінками роботодавців, майже всі з них можуть вільно закупити все необхідне [1].

Щодо організації своєї роботи, то 81% опитуваних змушені були змінити операційну діяльність, з метою захисту компанії від наслідків пандемії. При здійсненні такої діяльності в умовах карантину підприємства найчастіше зазнають таких перешкод: ділові партнери зазнали негативного впливу обмежень і не здійснюють звичайну господарську діяльність (74 % респондентів), постачальники не можуть своєчасно виконувати поставки (49 %)

та брак коштів для оплати праці робітникам та операцій (34 %).

Близько 90 % респондентів оцінили рівень зниження доходів/продажів бізнесу внаслідок негативного впливу пандемії як: «високий (зниження більше ніж на 50%)» – у 53 % або «середній (зниження від 20 до 50%)» — у 38 %. Жоден представник бізнесу не отримав позитивного впливу пандемії на умови ведення своєї діяльності і лише 2 % опитаних вказали, що «пандемія не вплинула на рівень доходів/продажів».

Влада України запроваджувала низку заходів за для підтримки бізнесу в період пандемії коронавірусу. Проте більшість опитуваних оцінили такі рішення як такі, що не задовольняють потреби компанії (58 %) або задовольняють частково (40 %).

Щодо прогнозів на майбутню діяльність, то майже половина підприємств відповіли, що їм необхідно буде від 1 до 3 місяців, щоб повністю відновитися. 15 % сподіваються витратити на повне відновлення від 3 до 6 місяців, тоді як ще 13% очікують, що доведеться витратити більше, ніж 6 місяців для повернення до нормального функціонування. Є і незначний процент (3%) тих, хто розглядають питання про закриття бізнесу та припинення діяльності, чи то на строк, чи назавжди.

Для власників критичною є складність або відсутність доступу до будь-яких джерел фінансування для відновлення бізнесу. Не всі мають достатньо власних коштів та заощаджень для виживання, та не всі готові покластися на допомогу у вигляді кредитів та грантів.

Держава запровадила низку заходів за для підтримки малого та середнього бізнесу. Зокрема, в листопаді 2020 року Президентом України та Верховною Радою України було затверджено законодавчі ініціативи, що передбачають наступне. Фізичні особи – підприємці та наймані працівники, діяльність яких потрапляє до переліку до закриття, отримують матеріальну допомогу у розмірі 8 тис. грн. [4].

Згідно з розрахунками, таких осіб понад мільйон, які зможуть претендувати

на отримання допомоги за цією програмою, а її загальний обсяг становитиме майже 10 млрд грн. Станом на січень 2021 року у межах цієї ініційованої Президентом допомоги на період карантину вже перераховано 3,64 млрд грн.

Підприємства, які змушені припинити функціонування на період карантинних обмежувальних заходів, отримають компенсацію витрат на сплату єдиного соціального внеску за найманих працівників. За словами Глави держави, це – майже 1,5 млрд грн для близько 120 тис. юридичних осіб.

Одним із заходів є запровадження податкових канікул. При посиленні карантину 200 тис. фізичних осіб – підприємців 1-ї групи звільняються від сплати всіх податків і зборів, включно з ЄСВ. На даний момент таке послаблення буде тривати до червня місяця.

Станом на зараз уже більш ніж сім з половиною тисяч різних бізнесів по всій країні отримали понад 17 мільярдів гривень. Впроваджено механізм державних портфельних гарантій для малих і середніх підприємців, коли держава забезпечує до 80% кредиту [5].

Малий і середній бізнес уже отримав понад 13 млрд грн за програмою «Доступні кредити 5-7-9%», а у 2021 році планується розширення цієї програми.

Власники мають затвердити низку антикризових заходів на майбутнє, щоб бути готовими до нових випробувань. А саме розробити сценарії управління інцидентами, що можуть статися в теперішніх умовах, зосередитись на ефективних комунікаціях зі стейкхолдерами, дотримуватись антикризових вимог урядових програм і одночасно мінімізувати ризик дестабілізації бізнесу, а також оцінити розкриття інформації про поточний і майбутній вплив на ліквідність та фінансові ресурси [3].

Стосовно торгової діяльності доцільним буде розробити заходи із підвищення ефективності управління грошовими потоками, розробити чи змінити політику трансфертного ціноутворення через спадок отримання доходів. В сучасних умовах просто необхідною умовою існування підприємств є цифрові трансформації та перехід на дистанційну форму роботи. Через це з'являються

слабкі місця в розвитку ІТ-інфраструктур та цифрових навичок. Збереження рентабельності можливе за рахунок побудови сценаріїв розвитку та фінансовому моделюванні з урахування пошкоджень пандемії. Необхідним є аналіз факторів, які можуть вплинути на тенденції ринків, якщо розглядати пандемію у довгостроковому періоді.

Список використаних джерел:

1. Comprehensive assessment confirms devastating impact of COVID-19 in Ukraine. Sustainable development goals. URL : <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/presscenter/pressreleases/2020/assessment-confirms-devastating-impact-of-COVID-19-in-Ukraine.html>
2. Бізнес та COVID-19: вижити не можна померти. Федерація роботодавців України. URL : https://fru.ua/images/doc/analytics/BUSINESS_AND_COVID-19.pdf
3. Виклики для бізнесу у зв'язку з пандемією COVID-19. PwC. URL : <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2020/covid-19.html>
4. Президент представив низку заходів з підтримки бізнесу під час карантину. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL : <https://www.president.gov.ua/news/prezident-predstaviv-nizku-zahodiv-z-pidtrimki-biznesu-pid-c-65221>
5. У межах ініційованої Президентом допомоги на період карантину вже перераховано 3,64 млрд грн, виплати завершаться найближчими днями. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL : <https://www.president.gov.ua/news/u-mezhah-inicijovanoyi-prezidentom-dopomogi-na-period-karant-65957>